

REDACTIA

Arad, Str. Anlich (Adam)

ABONAMENTUL

Pentru Austro-Ungaria:
pe 1 an fl. 10; pe 1/2,
pe 5; pe 1/4 de an
4.250; pe 1 lună fl. 1.

Numere de Duminică pe
an fl. 2.—

Pentru România și străinătate:
pe an 40 franci.

Manuscrisurile nu se înapoiază.

ADMINISTRAȚIA

Arad, Str. Anlich (Adam)

INSERTIUNILE:

pe 1 săptămână: prima dată
7 cr.; a doua oară 6 cr.;
a treia oară 4 cr. și timbru
de 30 cr. de fiecare publica-
țiune.

Atât abonamentele cât și
insertiunile sunt a se plăti
înainte.

Scrisori nefrancate nu se
primesc.

TRIBUNA POPORULUI

JELEA MONARCHULUI

(g-a) Teara întreagă de la un capăt până la celalalt e cernită; monarhia toată e învăluită într'un imens zăbranic. Căci jalea fără margini și fără sfârșit a Monarchului a cuprins pe tot cetățeanul, pe toate popoarele Sale.

Oamenii par-ă nici nu s'au recules încă din sguduitură: ori-ce face și de ori-ce ocupație zilnică, ori-ce vorbesc și pun la cale, pe ori-ce treaptă a vieții sociale, mereu și mereu revin în gând, în scris și cu viu graiu la nenorocirea sfâșietoare ce s'a abatut pe capul și așa prea mult încercatului Impărat și Rege, al întregii Case domnitoare, precum și, prin repercusiune, asupra popoarelor și țărilor monarhiei.

Întreagă viața publică a statului, treburile politice ce atât de încordate erau între cele două jumătăți ale monarhiei, până la sosirea știrea catastrofele din Geneva, încât amenințau cu destrămarea, sau cel puțin cu o aguduire fatală a împărăției, — deodată s'au oprit locul; nimeni nu le discută, nimeni nu-și frământă capul cu ele; ziarele aproape nici nu scriu de treburile statului, toate au dispărut, ca lovite de un trăsnet năpraznic, din vederea opiniunii publice și a oamenilor ce sunt chemați a se ocupa de ele.

Căci jalea Domnitorului e neagră și neauzit de mare, doboritoare, nimicitoare!

Ear' popoarele credincioase Lui și Casei domnitoare trebuie să resimță durerea, să fie cuprinse de jale.

Rugați-vă deci cu toții, smeriți și pocăiți, pentru odihna vecinică a iubitei Impărătese-Regine, a acelei flințe nobile în toată firea Ei, care în viața Sa n'a făcut nimănui rău, cel puțin nu cu voia rău, care nu mai binele a vrut tuturor și fiecei în deosebi, care numai de mărșă și frumosul se însuflețea, numai aublime scopuri urmărea.

Mergeți cu toții, fără excepție, în leacșul dumnezeesc, să vă rugați; căci stăm în fața unei întâmplări, al cărei rost îngrozitor de tainic ce este, nepătruns ne rămâne poate pe vecie, ear' fie-care om trebuie să i-se supună și să-și dea seamă asupra propriei sale nimicnicimi.

Că jalea Domnitorului e mare!

Câte de enormă și de doboritoare, reiese din însăși exclamațiunile Lui atât de sfâșietoare de inimă ce au erupt din internul Seu frânt:

„Aceste sunt cele mai amare clipe ale vieții mele!“

„Dumnezeule! Nici de această cercare nu m'ai putut cruța?“

Și într-o clipită de desnadăjduire:

„Acum totul s'a sfârșit!“

Vedeți oare și puteți-vă închipui

durerea, chinurile nemăsurate ale acestui Domnitor-martir, care, pe lângă nenorocirile îndurate în lunga Sa domnie, a mai fost încercat în viața Sa familiară de lovituri ale sorții atât de crude în cât nici nu ne aducem aminte să fi cetit cândva de asemenea năpasti pe capul unei alte familii, în ori-ce treaptă a societății?!

Nouă lovituri, nouă casuri de moarte așa zisă nefirească, în cercul cel mai restrâns al familiei Sale, începând de la executarea fratelui Seu Maximilian, ca Impărat al Mexicului, trecând la moartea tragică a unicului Seu fiu Rudolf, moștenitorul tronului, și încheiându-se lanțul durerii cu catastrofa de față — căci ori-ce s'ar mai întâmpla încă, nu mai poate mări durerea. — Nouă lovituri așa de groaznice, totuși e prea mult, prea mult!

Întrebe-se numai fie-care dintre noi: cum ar fi suportat asemenea lovituri? N'ar zice și cel mai oțelit în necazuri ale vieții și în prigoniri crude, neîndurate ale sorții, că trebuie să fie o fatalitate în toate acestea, o noimă nemiloasă?

Cine s'ar mira deci, dacă și ne spus de nefericitul Domnitor, lovit de 9 ori în mod așa de crud prin soarte, strigă, doborât, cătră cer cuvintele mai sus amintite?

Cine n'ar pricepe, că iubitul nostru Impărat și Rege vede în loviturile aceste o fatalitate, căreia îi dă expresie în cuvinte așa de sfâșietoare de inimă?

Cine n'ar cuprinde și n'ar înțelege și nu s'ar cutremura la vorbele de desperare:

„Jetzt is Alles aus!“ — „Acum totul s'a sfârșit!“

Grozav, grozav e sunetul acestor cuvinte! Ți străbate internul întreg, văzând pe Domnitorul Impărăției noastre desnadăjduit rostind astfel de vorbă.

Ce gânduri și ce hotăriri o fi frământat și trecut prin mintea Domnitorului iubit, când le exclama! Ce priveliște i-s'a înfașoșat pentru viitorul mai mult ori mai puțin îndepărtat? Cum a înțeles M. Sa, în ce direcție și ordine de idei a voit să dea expresie stării sale sufletești?

În sens mai restrâns, numai familiar? Că numai în viața Sa privată nu mai găsește nici o rază, care l'ar lega cu oare-care interes de giurul Seu?

Ori voit-a să îndigiteze vre-o hotărîre cu înțeles mai larg, cu cuprins mai obștesc, de a nu mai găsi bucurie și interesare în treburile statului, în ocărnuirea popoarelor?

Gândul acesta ar fi atât de grav în consecunțele lui, încât ne abținem încă azi a-l discuta.

Căci astăzi încă prea suntem coveșți de jalea Monarchului.

Moartea Impărătesei.

Lovit așa de crunt de știrea omorului, tetrânul Impărat a rostit cuvintele pline de desnadăjde: *Acum totul s'a sfârșit.* Durerile cele multe ce i-au fost partea, se pare că l'au amărit de tot.

Nădăjduim însă, ca credința în puterea lui Dumnezeu, că iubirea cea mare, ce l-o arată toate popoarele, va picura mângâiere în inima-i așa de sdruncinată de mulțimea nenorocirilor.

În durerea ce o simte bunul Impărat se unesc toate popoarele și toate îi doresc, ca să-l țină D-zeu spre fericirea popoarelor din Austro-Ungaria, al căror domnitor bun și milostiv a fost și este, spre fericirea întregii Europe, în care pacea nu și-a găsit un mai mare apărător de cât bunul Impărat Francisc Iosif I.

Atentatul.

După cum se telegrafiază din Geneva, acolo un om ce a fost față la atentat a făcut următoarele destăinuiri.

Impărăteasa Elisaveta în Vinerea trecută s'a dus la Geneva și a făcut vre-o câteva cumpărături în prăvăliile de acolo. Se susține cu siguranță și cu tărie, că pe Impărăteasa în acest umblet au urmărit-o trei indivizi, dintre cari unul probabil, că a *Luccheni*. Cei-ce însoțeau pe Impărăteasa nu au dat atenția cuvenită acestor trei indivizi, căci cugetau, că sunt niscăiva curioși, cari vor să cunoască mai deaproape și mai bine pe Impărăteasa Austriei. Când Impărăteasa dimpreună cu contesa Sztáray și cu ceealaltă suită se grăbea înainte cu pași mici înspre debarcader, deodată s'a înbulzit în apropierea lor un tânăr care își făcea loc împingând pe alții și s'a purtat așa de sălbatec, în cât însoțitorii Majestății sale s'au inspăimântat. Însoțitorii Impărătesei d'abia s'au putut reculege din spaimă, când selbaticul tânăr s'a apropiat de Impărăteasa, a străpuns-o cât se poate de puternic.

Lovitura a fost așa de puternică, că Impărăteasa a căzut la pământ, după vre-o două clipe s'a sculat și răzământându-se pe bratul contesei Sztáray și-a urmat drumul. Într'această atentatorului a fugit și a scăpat dinaintea ochilor, și numai mai târziu a putut fi prins de cătră cei ce l'au văzut în care parte a luat-o.

Nime n'a nădăit, că numitul om, care s'a apropiat de Impărăteasa, a avut pumnal în mână, și numai așa s'a putut explica că Impărăteasa și-a urmat drumul înainte. Astfel a ajuns la corabie și și acolo a avut încă atâta putere, că s'a putut duce în corabie. Nici macar o vorbă de durere nu a rostit, și fiecare era de credință, că atentatul nu va avea rele urmări. Însași Impărăteasa a făcut semn căpitanului corăbiei, ca să pornească. Căpitanul s'a supus poruncei, corabia a pornit și a ajuns până la mijlocul lacului.

Deodată cei din jurul Impărătesei au fost cuprinși de grije, căci observară, cum față Impărătesei devine tot mai palidă, dar' înainte de a-i putea da vr'un ajutor, ca să-i poată alina durerea, Impărăteasa a căzut și a amestecat și mai mult nu s'a mai sculat.

Căpitanului corăbiei i-a venit mai întâiu gândul, că aci s'a întâmplat ceva îngrozitor, și i

pitănesc, a apucat pe Impărăteasa și s'a grăbit cu ea înspre cabina-i rezervată Ei. Aici au culcat-o în pat, căpitanul și-a scos briceagul și mai întâiu de toate i-a tăiat corsetul. În momentul acesta a curs sânge din sinul Impărătesei. Acum cu toții erau în curat cu aceea, că împotriva Impărătesei s'a săvârșit un atentat de moarte. Până acum credeau că atentatorul i-a dat un pumn numai, dar' acum s'au încredințat, că e străpunsă.

Căpitanul a întors apoi corabia și cu ajutorul unor călători a construit în grabă un pat, pe care au așezat-o și au dus-o la otelul Beaurivage.

La otel au sosit apoi doi medici, cari au făcut încercări, ca să-i mijlocească resuscitarea; dar' ori-ce străduință a lor a fost zadarnică.

Când cei dimprejurul Impărătesei au văzut că lovitura căpătată e mortală, au trimis după preot, care însă, când a sosit nu a putut să facă altceva decât să o binecuvinte. Nu a mai putut s'o împărtășească cu ultima mângâiere a credinței.

Catafalcul.

După terminarea inspecțiunii medicale la moartea Impărătesei, imbalsamarea a fost făcută de cătră profesorul Laskowsky. Catafalcul e așezat în salonul cel mare al hotelului Beaurivage. Păreții salei sunt obduși cu barșon negru. Plafonul salei e înfrumusețat cu stele argintite. Catafalcul e încunjurat de flori și de patruzeci de lumini. Catafalcul e așezat în mijlocul salei, și pe el e așezat sicriul de plumb, ear' în el e cadavrul Impărătesei îmbrăcat în hainele cele mai albe.

Trenul separat de Curte a sosit în Geneva Luni înainte de amiază, cu el s'au dus la Geneva cei 20 de servitori de Curte, cari vor avea să stee straje lângă sicriul Impărătesc. Tot trenul acesta a dus și un sicriu mare de gală, pentru totdeauna în care vor așeza trupul rece al iubitei domnitoare. Întreagă Geneva, după cum se telegrafiază, e în doliu. Nimenea nu mai lucrează. Pe strade băjbăe lumea îmbrăcată în negru. Împotriva italienilor e mare supărarea.

Unealta ucigătoare s'a aflat.

Din Geneva se mai trimit următoarele telegrame:

Geneva, 11 Sept. 1 oară 20 minute.

Până acum nu s'a știut cu siguranță că cu cuițite a omorât pe Impărăteasa sau cu vre-un cuițit de acela, de care se folosesc pantofarii. Mai vorbeau și de alte unelte, dar' sigur cu ce, nime nu știa. Azi înainte de amiază unealta de care s'a folosit anarchistul Luccheni a fost aflată în ambientul unei case din Rue des Alpes. A fost aflată de cătră îngrijitorul casei, care a cugetat că a fost pierdută de vr'un muncitor.

Unealta ucigătoare e o pilă cu trei ascuțisuri, bună pentru ascuțit ferestreul. Ea are un cârlig cilindric menit pentru a apuca lemnul cu el. Lungimea ei e de 15 centimetri și trei pătrare de lung.

Vârful pilei e rupt, urme de sânge nu-s pe ea.

Ultima epistolă a Impărătesei.

Viena, 12 ore 20 minute.

Maiestatea Sa a ascultat astăzi masa cea mică până la sfârșit. După misă Maiestatea Sa întorcându-se cătră adjutant, cu ochii plini de lacrimi a zis următoarele:

Increderea în Dumnezeu nici în urma loviturii celei grozave nu mi-am pierdut-o. Stergându-și apoi lacrimile a mai zis următoarele:

— Nu de mult căpătase scrisoare de la Impărăteasa, în care a scris, că cum se simte de bine în Elveția și că în curând se va întoarce la Viena pe deplin însănătoșată.

După aceea de dureri istovitul Impărat a zis că treburile și afacerile țării pe un moment macar și nu e ertat să stea locului.

Ucigașul în temniță.

Geneva, 2 ore 30 minute.

Cercetarea se urmează cu cea mai mare grabire. Cercetarea o face însuși prim-procurorul de stat Nawassa. Miserabilului de ucigaș îi pare rău, că în Geneva s'a sters sentința de moarte, pentru că precum a zis:

— Vroiam să devin martir.

Atentatorul Luigi Lucheni în temniță își petrece vremea cu cântece și încă de cele mai frivole.

Anarhistul Lucheni fiind ascultat din nou a spus următoarele: „Am citit în foile din Lausanne, că prințul de Orleans Enric are de gând să vină la Geneva. Căci această m'am și hotărât să-l omor. Mi-am făcut planul, dar' mi-au stat în cale tot felul de pedeci. M'am uitat din nou în foi și așa mi-a venit la cunoștință, că Impărăteasa Elisaveta se află în Geneva. O omor! Asta a fost gândul ce mi-a trecut prin minte. D'atunci am urmărit-o. Și atunci am păzit-o când a cercetat pe baronesa Rothschild, dar' nu era potrivit prilejul pentru realizarea planului meu.

Am fost silit să sufăr, ca să se întoarcă acasă nevătămat. Am așteptat un mai bun prilej, care mi-s'a și dat Sâmbătă. După amiază la orele 2 și jumătate am oblicat pe dama de curte. Știam, că în curând are să sosiască și Impărăteasa. Așteptam după un arbore. Pila cu care am omorât-o am luat-o de la un pietrar. Numai odată am străpuns pe Impărăteasa, carea cu un oftat tăcut a și căzut la pământ. Că ce s'a întâmplat după asta, nu știu, că am fugit. Foarte bine am știut că cu omorirea Impărătesei nimănui nu voi folosi, dar' am voit să dau o pildă. Îmi pare rău, că în contonul Genevei nu e pedeapsă pentru omor. Mi-am făcut datorința față de poporul lumii asta. Nu-mi pasă predați-mă Austriei, omorare-mă cu gilotina.

Geneva, 12 Sept.

Lucheni spune, că a străpuns în inima Impărătesei cu toate puterile sale. A străpuns de de-asupra în jos.

Foia anarhiștilor.

Berlin, 12 Septembrie.

„Vorwärts“ organul anarhiștilor de aici în numele anarhiștilor protestează în contra omorului, dar' numai pentru aceea, că s'a săvârșit împotriva unei femei.

Goana împotriva Italianilor.

Triest, 12 Sept.

În grădina publică de aici s'au întâmplat ieri mari turburări. Oaspeții Nemți și Slavi au atacat pe Italiani, pe cari i-au numit de ucigași. S'au vulnerat mulți și s'au făcut numeroase arestări. Italianii se refugiază dinaintea furiei poporului, împotriva căruia poliția e cu totul în neputință de a face ceva. Intreprinzătorii de zidiri, la cererea poporului au dat drumul muncitorilor italieni.

Leibach, 11 ore 30 minute.

În momentul acesta au izbucnit mari nemulțumiri împotriva italianilor și neluștea e mare. În întreg orașul e o bătaie formală. Doue mii de muncitori și de studenți au atacat vre-o 600 de muncitori italieni răbind de moarte pe mai mulți dintre ei, ear' pe ceilalți i-au alungat. Întreg orașul e în plină revoluție, ear' poporul nu mai slăbește din strigăte ca acestea:

— Moarte Italianilor!

— Moarte anarhiștilor!

Fieca Impăratului în Viena.

Viena, 12 Sept.

Azi la orele 6 de dimineață a sosit archiducesa Gisela, care veni din München. Archiducesa era îmbrăcată în negru. De abia își trăia picioarele, răzimată fiind pe brațul bărbatului său (prințul Leopold). Trezind prin saia de așteptare a Curții a înaintat către o frășură de a Curții. Cei strânsi acolo i-au făcut loc și descoperindu-și capetele au salutată așa pe tăcutele pe archiducesa, care la început a resalutat

placându-și capul, ear' mai apoi și-a coperit fața cu batista și lacrimând și jângând s'a depărtat.

Inmormântarea

Viena, 12 Septembrie.

Privitor la inmormântare s'au lut deja dispozițiile de lipsă. Potrivit acestor dispozițiuni mâne la orele 10 și 50 minute va merge un tren separat împărătesc la Geneva, ca să aducă cadavrul împărătesei. La fiecare haltă și gară pe unde va trece trenul separat, se vor trage clopotele Sierii și va sosit în Viena Joi, în 15 Sept. La orele 10 din noapte. Dela gară sierii va fi pus într'un car mortuar tras de 8 cai și va fi transportat în Burg. Vineri toată ziua și Sâmbătă înainte de prânz publicu va pute să vadă sierii pus în capela Burului.

Sâmbătă la amiază capela se va încuia și numai după amiază la orele 4 se va deschide earăși, când apoi se va face inmormântarea. Referitoriu la doliul de Curte numai mâne se vor da porunci. Doliul va fi de 6 luni. La inmormântare, acum se știe cu siguranță că va sosit și Impăratul Germaniei și probabil și Impărăteasa. La inmormântare vor fi de față 70 de prinți și prințese împărătești și numărul participanților se va ridica la 100, cu reprezentanții domnitorilor străini.

În locul de inmormântare al Habsburgilor, din cripta Capucinelor, până acum sunt 126 de sierii, al Impărătesei Elisaveta va fi al 127-lea.

Rusia și Sârbia. Manifestul Țarului Nicolae II. privitor la „Pacea omnipotentă“ a apărut în foaia oficială rusească tomai în ziua desvălirii, la Moscova, a monumentului ridicat memoriei Țarului Alexandru II., adevăc la 28 August n.

Printre telegramele trimise lui Nicolae II. cu acest prilej, a fost și una de la regele sârbesc Alexandru, compusă în termeni foarte calzi. Țarul însă a răspuns regelui în mod foarte sec și rece. Eacă ce găsim privitor la acest răspuns și impresia ce a făcut-o în Belgrad, într'o corespondență de acolo.

„Răspunsul Țarului rusec la telegrama a salut, ce a trimis-o regele Alexandru cu ocazia desvălirii monumentului Țarului Alexandru II., a produs în cercurile guvernamentale de aici o impresie sărbătoare. Din fiecare cuvânt al Țarului suflă frig și îngheț al formalității oficiale; nicăiri vre-una semn de ceva cordialitate, nici o rază slabă de căldură, pe care Țarului îi place să le manifesteze la preschimbare de salut cu alți domnitori. Din tot răspunsul Țarului se poate ceti aversiunea lui față de regele Alexandru.

Și o foaie românească afirmă meret că „și Sârbia a intrat în Liga balcanică“ cea de sub ocrotirea Rusiei. Bine sunt în formați confrății.

DEPUTAȚIUNEA BOSNIACILOR. Foaie sârbescă din Mostar (Bosnia), „Sèrpski Vestnik“ scrie:

„Când deputațiunea bosno-herțegovineană sosise la Constantinopol, ar. basadorul austro-ungar baronul Calice, pricepând însemnătatea afacerii, imediat s'a pus pe lucru a se interesa de treabă. Baronul Calice a poftit deputațiunea la sine și i-a zis, că ar fi bine, să se ducă încodată la Viena; că el însuși se va îngriji, ca să nu se producă nici o neînțelegere. Deputațiunea s'a învoit îndată; baronul Calice plecase chiar a doua zi la Viena, ear' câteva zile după el și membri ai deputațiunii: Gligorie Ivanovici și Vladimir Radovici. Acum a sosit momentul, ca bar. Calice să refereze împăratului despre ce e vorba.

Foaia sârbescă-bosniacă nădăjduiește, că Țarul va lua sub ocrotirea sa Serbia împărătescă din Bosnia-Herțegovina ortodoxă. Proiectul „Statutului organic“ și va aproba Curtea de la Viena, pentru autonomia bisericeii, așa cum l-au elaborat ei, Sârbii, ear' Kállay să fie ciuitit.

Dacă pomenim de treaba Bosniacilor ar govinenilor mai des poate de cât să înțelegem.

interesa pe cetitori, o facem din singura pricină de a arăta, că se poate ajunge la un rezultat și față cu un satrap ca administratorul suprem al provinciilor ocupate, Kállay, om tot așa de cinic ca și Bánffy; numai să nu slăbească cei-ce stau în frunte în porniri de jertfe, de energie, de neînfriccare, și să găsească adevărata cale și mijloace de a băga frică chiar în oasele unui ambasador.

Cehii și situația. *)

„Národní Listy“ de la 9 c. publică un fel de comunicat „Din cercurile deputaților“ — precum zice, — din care credem interesant a estrage următoarele părți:

„Lucru foarte caracteristic, că tocmai guvernul austriac se împotriva propunerii, ca Reichsrathul să fie convocat din nou pentru a desbata cea mai importantă chestiune a statului, precum este astăzi renouirea pactului economic austro-ungar.

„Imprejurarea, că Reichsrathul din nou este convocat, se tâlmăcește foarte mult ca o biruință a Maghiarilor, ear' mai vârtos a baronului Bánffy, care a stăruit asupra acestei convocări. Noi însă cugetăm, că această tâlmăcire nu este tocmai pe deplin potrivită, ci mai bine, că aici e vorba numai de formă, pentru-că ministrul-president ungar, care în plin parlament declarase, că reînnoirea pactului poate să fie realizată numai pe cale parlamentară, să se poată provoca, înaintea opoziției ungare, la aceea, că în această privință a făcut tot ce îi sta în putință pentru-ca cuvântul său să fie adus la îndeplinire.

„De aceea se pare, că convocarea parlamentului austriac are acest caracter de formalitate“

„Prin urmare e greșită părerea, că convocându-se reichsrathul, ar fi vorba de a produce o nouă dovadă despre imposibilitatea de desbateri liniștite în el, ci mai bine vorba este, ca Coroana să aibă mâna liberă când va avè să aducă o hotărâre între și asupra intereselor divergente ale ambelor jumătăți ale monarhiei.

„De aceea nici rezultatul desnodământului crizei, în care se află Austria, nu corespunde de loc așteptărilor de cari a fost legată această criză în toate părțile, fiind-că este învederat, că aci nu era vorba de vre-o deslegare principală, ci simplu era vorba de forma, în care au să fie îmbrăcate raporturile ambelor jumătăți ale monarhiei privitor la reînnoirea pactului economic.

„Despre vre-o revocare ori schimbare a ordonanțelor (privitoare la egala îndreptățire a limbii cehice) nici vorbă nu poate încăpea. Tot așa preste tot regularea chestiunii egalei îndreptățiri a limbilor, fără consimțământul deputaților cehi, nu este cu putință, afară numai dacă Austria ar voi să se expună la cea mai înverșunată luptă cu poporul ceh.

„Deputații cehi și-au mai dezvoltat toate silințele, pentru-ca nici plănuita lege despre egala îndreptățire a limbilor, elaborată după principiile anunțate de contele Thun, să nu fie introdusă pe baza §. 14; ci din contră cu cea mai mare hotărâre stăruesc asupra cererii, ca regularea egalei îndreptățiri a limbilor în regatul Boemiei pe cale legală. cade exclusiv numai în competența dietei din Boemia“

„Ar rătăci cel-ce ar cugeta, că pe deputații cehi i-a apucat o oare-care moleșire; din contră, putem asigura pe publicul ceh, că, dacă ori-când, atunci tocmai în timpul de față, toți deputații fără excepțiune stau fermi și decizi gata de ori-ce luptă“

La sfârșit comunicatul mai spune, că conferența ce o vor ține deputații cehi la reichsrath și în dieta Boemiei, în ziua de 18 c. la Praga, va lămuri și mai mult obștea.

*) Articolul acesta a fost cules încă de Sâmbătă 10 c. după amiază înainte de a primi știrea despre moartea Impărătesei. Se înțelege, că actualitatea lui este a ce u m neînsemnată.

Din Bucovina.

Partidul național din Bucovina candidat pentru alegerile viitoare pentru Dieta Bucovinei șapte dintre ei mai aprigi luptători ai naționalității române din Bucovina. După-cum este „Patria“, e nădejde, că toți să reșească la alegeri. Îndeosebi în districtele Siret, Storojineși și Gura-Hermorului reușita Românilor e asigurată, dar' în districtele Cernăuți, Suceava, Câmpulung și Radauți, Românii vor avè să stea față n față cu străinii pe cari însă ținerea la olaltă a Românilor îi va învinge și va face să pice candidații neromâni ori neajunzatori ai binelui poporului român din mica țerișoară.

DIN ROMANIA

M. S. Regina României va petrece zile în largul Mării-negre pe vaporul L. I., făcând astfel o cură de mare.

Ministrul treburilor lăuntrice din România a cerut prefectilor din județele Dorobotoșani, Jași și Huși să întocmească tablou al tuturor Jidanilor pierduți veniți în România, fără pașaport, din Galici și din Rusia. Se crede că vor fi aruncați peste graniță.

Guvernul român a comandat în trei steamere pentru marina de război o valoare de 2 milioane și jumătate.

„Le Temps“ de Joi publică următorul telegramă din București: Îndată după ce sa în țeară, Regele Carol va pleca la Euxinograd pentru a întoarce principatul Ferdinand al Bulgariei visita pe care acesta i-a făcut-o la Sinaia.

† IOAN BECHNITZ.

Puținii buni, ce i-am avut s'au mai puținat cu unul și încă cu unul dintre ei mai vrednici. Anunțul funebrel cel-prim ne umple inima de durere și de înținare, lacrimi ferbinți umplu ochii noștri. În anunțul atât de elocuent și de dureros:

† IOAN BECHNITZ, terminând o viață plină de iubire și de suferință, a rămas azi la ora 1 din zi, în vârstă de 64 ani. Partea pământească a neuitatului frate și unchiu se va inmormânta Dăneacă, în 30 August (11 Septembrie), în locuința sa, Strada Pintenului Nr. 25, progadia bisericeii gr.-or. din suburbul Beseșin. Cuprinși de durere aduc această înjalnică, Sibiiu în 28 August (9 Septembrie) 1898. Sofia Cosmutza n. Bechnitz, ca soție Ermil Cosmutza, c. și r. sublocotenent în batalionul de pioneri 12, ca nepot.

Da, Ioan Bechnitz, cel-ce a trăit alinați ani plin de iubire nefățărită pentru cei de-aproape ai săi și pentru neamul său, cel-ce mult a suferit, — ne-a părăsit pentru vec'e, urmând calea arătată de mult regretat Dr. Aurel Brote, Dr. P. Cioranu, Dr. Maier și Aurel Suciu.

Ioan Bechnitz s'a numărat într-o cerșă de erudiți bărbați ai noștri și din cultura înaltă a ținut să împrumute și neamului său în cât i-a permis morbul, ce din nereză s'a încătușat de fisicul său. El a parținut admiratorilor reposatului mare metropolitan Andreiu baron de Șaguna și astăzi s'a înrolat în șirul tinerilor, ce se ocupă seră la redactarea „Telegrafului Român“ nobilul gând de a ridica această foaie în fruntea mișcării literare din Ardeal. Că mai capabil dintre noi, — zice dl I. Slavici bun prietin al decedatului, — dl Ioan Bechnitz a stabilit o ortografie fonetică întemă-

pe principiile emise de cei mai cu autoritate dintre filologii apuseni, și cu aceasta ortografie s'a tipărit decamdată, timp de doi ani, un supliment literar al „Telegrafului Roman“.

După scoaterea părintelui Nicolae Cristea de la redacțiunea „Telegrafului Roman“, Ioan Bechnitz este primul dintre prietenii sei, care mai mult a insistat pentru scoaterea unui ziar independent din toate punctele de vedere. Și acest ziar este „Tribuna“, despre care tot amicul seu Slavici în broșura „Tribuna și tribuniști“ zice:

„Tribuna“ e creațiunea unui om fără preocupări politice, pe care numai puțin îl știu, amicul meu Ioan Bechnitz, nepotul unui neguțator trecut în timpul eteriei de la București la Sibiu. Om cu pozițiune materială independentă și necăsătorit, dl. Bechnitz putea să-și petreacă viața lucrând potrivit cu înclinațiile sale literare, și de la întorcerea sa din Germania el a trăit numai pentru „Telegraful Român“ și în urmă pentru „Tribuna“. El m'a înduplecat să iau sarcina de director al ziarului; el a ales numele „Tribuna“; el a hotărât formatul, literile, împărțirea, maniera de redacțiune, ortografia, tonul, ba chiar și limba ziarului. Nu scria domnul Bechnitz pentru „Tribuna“; el era însă conducătorul lucrării noastre.

Era, înainte de toate, lege, că temele pentru articolele au să fie discutate, iar articolele au să fie scrise acasă, în toată liniștea, apoi cetite cu dînsul mai înainte de a fi date la tipar. Diminețile el era cel dîntău în localul redacțiunii, și în vreme ce noi lucram la partea tehnică, el răsfoia ziarele și ne aduna informațiuni, ne trăgea luarea aminte asupra articolelor mai importante și ne dădea explicațiuni. Serile el era cel din urmă în localul redacțiunii. După ce făcea reviziunea paginilor până la cea mai mică notiță, stabileam împreună materia pentru numărul viitor, și eu plecam, el rămânea să mai citească odată exemplarul de probă și să dea ordin pentru expedițiune.

Cei ce aproape au stat de acest ziar până la 1895 și cei ce parte au luat la mișcările din fericita epocă a avântului nostru pe terenul luptei naționale știu de aproape ceea-ce mult regratatul Ioan Bechnitz a prestat pentru a neamului deșteptare și prosperare.

Dar activitatea lui Bechnitz nu se restringe numai la atîta, ci după-ace vede, că „Tribuna“ a ajuns pe astfel de mâni, cari cu nimic n'au contribuit, ca s'o întemeieze și s'o susțină, tot el a fost unul dintre fruntașii cari au plămuit ideia de a eda ziarul nostru, al cărui sincer aderent i-a fost până când a răposat. Sfaturile înțelepte nu unnia dintr-o noi au servit de îndreptar.

Mult timp Ioan Bechnitz a fost secretarul comisiunii administrative a „Tipografiei arhidieceșane“, membru al congresului național bisericesc și al sinodului Arhidieceșan. Diurnele și remunerațiunile ce-i competeau nu odată le-a dăruit fondului tipografiei arhidieceșane, cu menirea de a ajuta văduvele preotese, cum și fondurilor protopresbiteratelor din cercurile, în cari ales a fost, și diferitelor biblioteci școlare.

De un timp încoace mult regretatul Ioan Bechnitz cuprins tot mai mult de boala cumplită de nervi a trăit în retragere, dar mereu preocupându-se de peripețiile prin cari soartea întreg neamului românesc trece.

În legătură cu cele de sus primim cu data Sibiu 11 Septembrie nou următoarele:

Azi Duminecă la orele 2½ din zi am asistat la astrucarea rămășițelor pămîntești ale mult regretatului Ioan Bechnitz. Conform dispozițiunilor decedatului, înmormîntarea a fost lipsită de ori-ce pompă. Carul mortuar precedat de părintele protopresbiter Ioan Papiu și de învățătorul Candid Popa, și urmat de 3 trăsuri, a fost așteptat în cimiteriu de amicii cei mai de-apropie și decedatului, cari au asistat la ritualele

de înmormîntare și la rugăciunea de deslegare. Totul a decurs într-o tăcere tainică dar dureroasă. S'a stîns și această lumină a neamului nostru; a încetat a mai bate și această inimă nobilă, carea mereu caldă a fost pentru a neamului bunăstare și înaintare.

Lacrima ferbinte, ce o depunem pe mormîntul lui rece, fie mîngîiere pentru neconsolabila soră, carea mereu l'a îngrijit și veghiat în lungile lui suferințe, și nepotului seu, care era speranța bătrînețelor sale.

In veci pomenirea lui!

„Neconsolabil“.

NOUTAȚI

Arad, 13 Septembrie n. 1898.

Congregație extraordinară în Arad. Din incidentul tragicei întemplieri la Geneva (Genf) ministeriul de terne a trimis tuturor autorităților municipale înviațiuni cu privire doliul oficial pentru moartea M. S. împărătessei-regine Elisaveta.

Spre a se lua dispozițiunile necesare în acest obiect, comitele suprem al comitatului Aradului, prin circulariul dîto 12 Septembrie convoacă congregație extraordinară pe ziua de 15 Septembrie st. n. (Joi).

Profesori noi la școlile din Brașov. după cum ni-se comunică, au fost angajați de către Eforia școlilor centrale române din Brașov următorii d-ni: *Azente Banciu și Nicolae Pucan* la gimnasiu, *Dr. Constantin Lăcea* la școala reală și *Petru Ciorgariu* la școala comercială.

Parastas pentru Br. Ursu, precum ni-se scrie, s'a sărbătorit Duminecă, în 11 August, în biserica gr. cat. din Sibiu. Parastasul a fost oficiat de părintele protopresbiter I. V. Russu, asistat de preoții Nicolae Togan și Arsenie Bunea. La parastas pe lângă un număr frumos de parochieni a asistat și comitetul fondurilor grănițerești, în corpore și în frunte cu veteranul vice-president dl. Constantin Stezar, căp. c. și r. în pensiuine.

Din țara Făgărașului ni-se comunică, că la cercul medical al *Arpasului inferior* au competitat 6 medici, dintr-o cari Dr. Alexandru Codarcea din Blaj, Dr. Eugen Solomon din Ludoșul mureșan, Dr. Moldovány György, ficeioral protopopului din Cătana (părțile Bistriței), sēcuiul Dr. Toth și un anumit Dr. Nádudvary. Dintr-o acestia Dr. A. Codarcea cu distinse atestare de la cei mai eminenți profesori din Austria de la diferite spitale etc. Toți s'au așteptat prin urmare, ca dintr-o Români să fie și d-sa candidat, dar lucrul naibi, că prim-pretorul Bisztray a candidat pe d-nii Toth, Nádudvary și pe patrioticul cu sentimente ungurești Moldovány György, care a și reușit, de-și — precum se afirmă din loc competent — nici că ar ști să vorbească sau că se jenează să vorbească românește. Pe primii zice-se că dl. Bisztray nu a voit să-i candideze sub pretext, că ar fi agreații daco-romaniștilor din Făgăraș Dr. I. Șenchea și Dr. Nic. Șerban de Voila. Drept curiositate din partea pretorului amintesc, că d-sa ar fi calificat de lucru neconvincios și nepermis, ca un candidat de medic să se presinte în cerc. D'apoi necuviincios e, ca pe poporul care are să te plătească și pe omul pe care vei ave să-l curezi, să-l cunoști și să te cunoască, în Făgăraș!

Din „Foia Pedagogică“ de sub direcțiunea distinsului profesor seminarial Dr. D. P. Barciuanu din Sibiu, cu data 15 August (1 Septembrie) c. a apărut Nr. 16—17, avînd cuprinsul: Istoria profană în școlile populare, de Dr. I. Stroia (Incheiere). Modele de lecțiuni: Ispravnicul pocăit, poveste de I. Ispirescu, de Dr. Petru Span (urmare și fine). Un cuvînt de pe pragul școlii

de Iosif Velcean. Din literatura școlară, dare de seamă de Dr. P. Șpan. Informațiuni. Corespondență. În legătură amintim, că consistoriul diecesan din Caransebeș a ordonat tuturor comitetelor parohiale abonarea „Foii pedagogice“ pe seama bibliotecelor școlare din eparchie.

Chibrite Emke. Ci că vre-o trei fabrici au făcut comitetului lui Emke propunerea, ca să deee voe să pună pe cutiile de chibrite o marcă cumcă chibritele sunt Emke-iste. Comitetul se va invol, căci va căpăta și el vre-o câteva procente și vor rămîne vre-o câteva și Emkei. Noi Români ne vom feri să contribuim cu creșterii nostri la îmbogățirea Emkei și a jidanilor fabricanți.

Școala lui Krivány. Cassarul de la sedria orfanală din Karczag, *Sárkány Mór*, a dilapidat frumușica sumă de 40.000 fl. Sárkány Mór înainte de a se sfîrși cercetarea pornită în contră-i, a făcut bine, că a murit și astfel restituirea banilor ce lipsesc vor fi scoși de pe pielea celor încredințați cu controla, dacă vor avea ceva, dacă nu — ca la Arad — se vor scoate de pe bieții contribuenți.

Gendarmi sinucigași. Doi gendarmi din Csepreg s'au împușcat. Causa adevărată nu se știe pînă-acum.

Scandalul Dreyfuss. Fapt e că ministrul Zurlinden încă nu a sfîrșit cu studiarea actelor, prin urmare revisuirea procesului încă nu se va face. Toți jidanii de pe la foile franceze, secundați de coreligionarii lor din toată Europa, aduc cele mai grosolane batjocuri la adresa guvernului și indeosebi la adresa Statmajoratului francez. Foia „*Siècle*“ spune, că guvernul francez nu e amestecat în afacerea documentelor falsificate, deoarece nici un ministru nu a cumpărat hîrtii falsificate, prin urmare nu e motiv de războiu după cum trimbitaseră foile sindicatului cari s'au provocat la o presupusă declarație a împăratului german, *Vilhelm II*.

Foc mare în Budapesta. Astă-noapte a izbucnit la gara de vest din Budapesta un groaznic foc, amenințînd să mistue și uriașele magazinuri din împrejurime. După miezul nopții au luat foc în curtea de gară 3000 de butoaie de petrol, producînd groaznică esplosiune și cuprinzînd în mare de flacări întreagă curtea. Intreg personalul pompierilor din capitală lucră din răspuțeri la localizarea focului, spre care scop a grăbit în ajutorul pompierilor și miliția.

Gluma lui Wilhelm II. Cu prilejul manevrelor din Westfalia împăratul *Vilhelm II* vorbind cu generalii s'a făcut amintire și despre manifestul Țarului, despre care a zis în bătae de joc următoarele: „Da, domnii mei, pacea vecinică iată e asigurată și Țarul Nicolae deodată cu manifestul a poruncit, ca garda să-i umble deacum înainte în haine civile.“

Rectificăm în următoarele eroarea de tipar ce ni s'a întîmplat în articolul nostru jeluitor de ieri; greșala nu-e tocmai așa de nepătrunsă, încât cetitorii înșiși nu și ar fi îndreptat-o, dar totuși e bine să reproducem respectivele cuvinte, ba numai un singur cuvînt, așa cum trebuie. Vorba e de pasagiul din coloana 3-a, care începe astfel:

„Spuneți, grații, dați sfat cu toții. Voi mari și mici, bogați și săraci, fericiti și nefericiti, apăsători de popoare și voi popoarele apăsate“;... pe când greșit tipărit a fost: „popoarele apăsătoare“. De sigur nu ne înșelăm în credința, că cetitorii au înțeles frasa în acest mod îndreptat. Domnii abonați, cari și fac colecție din ziarele ce primesc, ar face bine dacă și ar îndrepta imediat, greșelile d'acestea ce li-se indică.

Mama și nevasta lui Shakespeare. Doamna Bradford-Whiting a publicat într-o revistă englesă un studiu asupra lui Shakespeare,

în care constată, că în nici una din piesele genialului scriitor nu întîlnim o astfel de figură femeiască, care ar corespunde tipului unei mame ideia le, pe când din contră tații adeseori dau dovadă de dragostea lor față de copii. Și de fapt, la Shakespeare rar obvine rolul de mamă, și și atunci numai ca o mamă rea, cum e mama lui Hamlet. Drept aceea, pentru că la marele scriitor nu întîlnim absolut de loc glorificarea dragostei de mamă, madam Bradford cu tot dreptul pune pe tapet întrebarea, cum va fi fost mama și soția lui Shakespeare. Eată dar o nouă problemă, cu care își vor pute sparge capul de aci înainte criticii.

Bibliografie. *Gramatica română* pentru școlile primare, de profesorul *Ioan Petran*. Partea I. Proposițiunea simplă curată. Cartea a apărut în editura autorului în Arad. Prețul unui exemplar 15 cr. v. a.

— Tocmai acum a apărut „*Gramatica limbii eline*“, după *Curtius - Hartel*, de *Paul Budiu*, prof. gimn. Acesta este al doilea op din editura fundului „*Coresi*“ din Brașov. Manualul acesta de școală este aprobat de ministerul reg. ung. de culte și instrucțiune publică și e menit să umplă un gol în literatura noastră didactică. Prețul: 2 fl. 60 cr.

— Tocmai acum a apărut *Gramatica germană* teoretică și practică, cuprinzînd afară de principalele reguli ale limbii germane, teme, bucăți de citire și conversațiuni, precum și un vocabular. *Gramatica* e prelucrată pentru usul Românilor de *Ludovic Leist*. Cartea a apărut în editura lui *Iuliu Gross* din Heidelberg.

Dr. Sterie N. Ciurea. X Pelikangasse — Nr. 10, Viena. Consultațiuni cu celebritățile medicale și cu specialiștii dela facultatea de medicină din Viena.

Convocare.

Pe baza autorisării primite de la comitetul central al „Asociațiunii pentru literatura și cultura poporului român“ nr. 239/898, subscrisul convoc prin aceasta adunarea de constituire și organizare a departămintului *Sănmiclașul-mare* din Torontal pentru părțile de la canalul Bega spre Nord, — pe ziua de Sântă-Maria-mică 8/20 Sept. d. a. la 3 ore, în sala mare a casei comunale; la carea se invită toți acei domni, cari au la inimă cultivarea literaturii române și progresul cultural al poporului român.

Ordinea zilei va fi:

1. Cuvîntul de deschidere.
2. Alegerea unui notar și cassar adhoc.
3. Inscrierea membrilor și solvirea taxelor fixate în § 9 al Statutelor.
4. Alegerea comitetului cercual.
5. Alegerea unei comisiuni din trei membri pentru verificarea procesului verbal.
6. Incheierea ședinței.

Sănmiclașul-mare, la 29 August (10 Septembrie) 1898.

Dr. Nestor Opream,
delegatul comitetului central.

Piața.

	Arad	B. Pesta
Grâu fl.	7.80—8.20	8.46 p. toamnă
Cucuruz,	4.80—5.20	4.49 „ Maiu-I.
Orz	4.90—5.10	5.90 „ Sept.
Săcară	6.60—6.70	6.72 „ toamnă
Ovės	5.—5.10	5.35 „

Păștăioase:	
Fasole boabe mari, albe și rot. fl.	7.00—7.25
„ „ „ ologă	7.50 7.75
„ „ „ colorate	5.50 —
Linte	10.15 —
Mazere pentru fert	8.50—9.50
„ „ curățită	15.— —
Mac	28.— —
Porci greut. 320—380 kg.	59—59½ cr. p. kg.
„ „ 280—300	59½—60
„ sîrbești	59—61

Editor: Aurel Popovici-Barciuanu.
Redactor responsabil Ioan Bussu Șirianu.

Bibliografie.

„Gramatica Română“ pentru învățământul secundar de Ioan Petran, profesor. Partea I. Sintaxa. Arad. Editura autorului. Se poate căpăta și la administrația „Tribuna Poporului.“

„Manual complet de Agricultură rațională.“ de Dr. George Maior, profesor de agricultură la școala centrală de agricultură dela Ferăstrău și la Seminarul Nifon Mitropoliiul, pentru usul școalelor speciale secundare și superioare de agricultură, Seminarii, școale normale, studii particulare și de consultat pentru agricultorii practici.

Cartea a fost aprobată de Ministeriul Agriculturii, Comerțului, Industriei și Domeniilor, și subvenționată de Asociațiunea transilvană pentru literatură română și cultura poporului român din Sibiu, de Reuniunea agricolă a comitatului Făgăraș, și numeroase alte societăți științifice și economice.

Lucrarea cuprinde 4 părți:

Partea I. *Agrologia* sau agricultura generală -- 33 coale de tipariu având 217 figuri intercalate în text. Costă 5 coroane sau 7 lei.

Partea II. *Fitotehnia* sau cultura specială a plantelor, împreună cu Fânatele și pășunile -- 38 coale de tipariu cu 202 figuri în text, costă 10 lei sau 8 coroane.

Partea a III. *Zootehnia* sau cultura vitelor, împreună cu nutrițiunea vitelor, industria lăptăriilor și cunoașterea lăncii, peste 30 coale de tipariu, cu vreo 200 figuri în text, diferite rase și specii de vite domestice copiate după natură, (Se află sub tipariu și va apăre până la finele anului) costă 10 lei sau 8 coroane.

Partea a IV. *Economia rurală* (va apăre mai târziu).

Cartea este în 4 volume mari deosebite, formând însă un singur tot și cuprinzând tot ceea ce privește agricultura, atât din punct de vedere științific, cât și practic, este scrisă într'un limbaj ușor, popular, cu termeni culeși din însuși graiul poporului.

lui agricultor. Ea se deosebește în mod esențial de produsele literare similare, apărute până acum în limba română, prin varietatea și cuprinsul ei, căci este cea dintâi carte de specialitate care ia concurența cu cele mai bune lucrări germane și franceze. Toate societățile literare naționale și Revistele de specialitate au recunoscut unanim valoarea ei.

Ea umple un mare gol în literatura română de specialitate și n'ar trebui să lipsească de pe masa nici unui agricultor practic, mare și mic, cum nici din Bibliotecile școlare și ale Reuniunilor culturale și economice. Prețul, față cu sacrificiile făcute de autor în adunarea materialului și munca depusă, este moderat.

„Treizeci de ani de domnie ai Regelui Carol I. Cuvântări și acte. Vol. I. 1866—1880. Volumul I. 1881—1896. Edițiunea academiei Române. București 1897.

„Biblioteca Noastră“ de sub direcțiunea dlui Enea Hodoș profesor în Caransebeș apare în fiecare lună.

Numerele apărute până acum sunt: Nr. 1. S. Secula, „Realități și Visări“, novelete. — Nr. 2. Iosif Bălan, „Iancu de Hunyad“, cerc. istorică. — Nr. 3. și 4. G. Coșbuc, „Versuri și Proză“. — Nr. 5. Gr. Alexandrescu, „Fabule alese“. — Nr. 6. N. Maco-vișteanu, „Dela Sate“, piesă teatrală. — Nr. 7. Zotti Hodoș, „Intocmai!“ comedie. Nr. 8—9 O. G. Lecca, „Istoria Țiganilor“. Nr. 10 E. Hodoș, „Convorbiri pedagogice“. Nr. 11—12 E. Hodoș, „Cântece Bănățene“, cu un răspuns profesorului Dr. G. Weigand

Bibliografi: a apărut și se află de vânzare la administrația „Tribunei Poporului“ și la autor „Vieritul“ de Petru Vancu învățător în Măderat p. u. Pancota, cu prețul 60 cr. O carte foarte instructivă pentru economii ce se ocupă cu vieritul, pe care o recomandăm cu plăcere.

ANUNȚ.

Subscrisul îmi permit a anunța cu stimă P. T. Public din Oravița și jur. că am deschis

din 15 l. c. în casa lui Medi (mai înainte Végh)

un

SALON DE CROITORIE

pentru haine bărbătești, și că cunoștințele mele în croit și executare fină, ce mi le-am câștigat în decurs de mai mulți ani în capitală mai ales la croitori de curte, unde am fost în condiție, mă pun în poziție a putea servi pe On. mușterii, cari mă vor onora cu comande, cu croiul cel mai nou englez și francez, rugându-i totodată a mă onora cu comande de

haine de toamnă și de eamnă.

Pentru serviciu real și efectuare solidă garantează cu toată stima

P. Colariu,

croitor.

în casa lui Medi (mai înainte Végh)
etagiul I. Nr. 2.

216 2 -2

Se primesc comande pentru următoarele lucrări:

Circulare și prețuri-curente

NOTE

Opuri și Broșuri

Strada Aulich Nr. 1.

Tipografia „Tribuna Poporului“

Prețuri foarte moderate.

Ori-ce comande se efectuează prompt.

Diferite tipărituri pentru bănci

P L I C U R I

Invitări, cărți de vizită, anunțuri funebre

Strada Aulich Nr. 1.

A. P. Barcianu Arad